

הַלְבוֹת מְלוּה וְלוּוֹה פֶּרֶק יט

א. כְּשִׁינְדִין בֵּית דִּין לְנִכְסֵי הַלוּוֹה לְגַבּוֹת מֶהֱן, לֹא יִגְבוּ לְבַעַל חוֹב אֲלֵא מִן הַבִּינוּנִית שֶׁבְּקִרְקָעוֹתָיו. וְדִין תּוֹרָה שְׁיִגְבֶּה בַּעַל חוֹב מִן הַזְבוּרִית, שְׁנֵאמָר "בַּחוּץ, תַּעֲמֹד . . ." (דְּבָרִים כד, יא) מִה דִּרְכוֹ שְׁלֹאֲדָם לְהוֹצִיא, פָּחוֹת שֶׁבְּכָלֵיו. אֲבָל תִּקְנוּ חֲכָמִים בִּבְיֻנוּנִית, כְּדִי שְׁלֹא תִנָּעַל דָּלֶת בְּפָנָיו לְוִוִין. בְּמֵה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בִּבְא לְהַפְרֵעַ מִן הַלוּוֹה עֲצָמוֹ. אֲבָל הַבָּא לְהַפְרֵעַ מִן הַיּוֹרֶשִׁין, בֵּין קִטְנִים בֵּין גְּדוֹלִים לֹא יִפְרֵעַ אֲלֵא מִן הַזְבוּרִית.

ב. אֵין נִפְרָעִין מִנִּכְסִים מִשְׁעַבְדִּין, בְּמָקוֹם שִׁישׁ נִכְסִים בְּנֵי חוּרִין: וְאִפְלוּ הָיוּ בְּנֵי חוּרִין זְבוּרִית, וְהַמִּשְׁעַבְדִּים בִּינוּנִית, אוֹ עֲדִית בֵּין שְׁמִכָּרָם בֵּין שְׁנִתָּנָם. נִשְׁתַּדְּפוּ בְּנֵי חוּרִין, הָרִי זֶה טוֹרֶף מִן הַמִּשְׁעַבְדִּים, שְׁכִינֹן שְׁנִשְׁחָתוּ, כָּאִלוּ אֵינָם.

ג. רְאוּבֵן שְׁמִכָּר כָּל שְׁדוּתָיו לְשִׁמְעוֹן, וְחִזְרָ שְׁמִעוֹן וּמִכָּר שְׁדָה אַחַת מֶהֱן לְלוֹי, וּבָא בַּעַל חוֹב שְׁלֹאֲרְאוּבֵן לְטָרֶף רָצָה מִזֶּה, גּוֹבֶה; רָצָה מִזֶּה, גּוֹבֶה.

ד. בְּמֵה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בְּשִׁלְקָה לְוִי בִינוּנִית. אֲבָל אִם לָקַח עֲדִית, אוֹ זְבוּרִית אֵינוֹ טוֹרֶף מִלוֹי: שְׁהָרִי זֶה אוֹמֵר לוֹ, מִפְּנֵי זֶה טָרַחְתִּי וְלָקַחְתִּי שְׁדָה שְׁאֵין דִּינָךְ לְגַבּוֹת מִמֶּנּוּ.

ה. וְכֵן אִם לָקַח לְוִי בִינוּנִית, וְהִנִּיחַ אֲצֵל שְׁמִעוֹן בִּינוּנִית כְּמוֹ הַבִּינוּנִית שֶׁלָּקַח אֵינוֹ טוֹרֶף מִלוֹי: שְׁהָרִי זֶה אוֹמֵר לוֹ, הִנֵּחְתִּי לָךְ מָקוֹם לְגַבּוֹת מִמֶּנּוּ.

ו. כָּכֹר בְּאַרְנוֹ שֶׁהִנְזָקִין שְׁמִין לֶהֱן בְּעֲדִית, וּבַעַל חוֹב בִּבְיֻנוּנִית, וּכְתַבַּת אִשָּׁה בַּזְבוּרִית. הָיוּ לוֹ עֲדִית וְזְבוּרִית נִזְקִין בְּעֲדִית, וּבַעַל חוֹב וּכְתַבַּת אִשָּׁה בַּזְבוּרִית. הָיוּ לוֹ עֲדִית וּבִינוּנִית נִזְקִין בְּעֲדִית, וּבַעַל חוֹב וּכְתַבַּת אִשָּׁה בִּבְיֻנוּנִית. הָיוּ לוֹ בִינוּנִית וְזְבוּרִית בְּלִבָּד נִזְקִין וּבַעַל חוֹב בִּבְיֻנוּנִית, וּכְתַבַּת אִשָּׁה בַּזְבוּרִית.

ז. מִכָּרֵן לְשִׁלּוּשָׁה בְּנֵי אָדָם בְּבֵת אַחַת כָּלֵן נִכְנָסוּ תַּחַת הַבַּעֲלִים, וְהִנְזָקִין טוֹרְפִין מִן הָעֲדִית, וּבַעַל חוֹב טוֹרֶף מִן הַבִּינוּנִית, וּכְתַבַּת אִשָּׁה טוֹרְפַת מִן הַזְבוּרִית.

ח. מִכָּרֵן לְזֶה אַחֵר זֶה, כָּלֵן טוֹרְפִין מִן הָאַחֲרוֹן; לֹא הַסְפִּיק, טוֹרְפִין הַשָּׂאֵר מִשְׁלִפְנֵיו; לֹא הַסְפִּיק, טוֹרְפִין הַשָּׂאֵר מִשְׁלִפְנֵי פָּנָיו: אִפְלוּ הָיָה הָאַחֲרוֹן הוּא שֶׁלָּקַח הַזְבוּרִית שְׁהָרִי הַלּוֹקַח הַקּוֹדֵם אוֹמֵר לְטוֹרֶף, הִנֵּחְתִּי לָךְ מָקוֹם לְגַבּוֹת מִמֶּנּוּ.

ט. מִכָּרֵן לְאַחֵד זֶה אַחֵר זֶה, הָרִי זֶה הַלּוֹקַח נִכְנָס תַּחַת הַבַּעֲלִים. בְּמֵה דְּבָרִים אֲמוּרִים, שֶׁלָּקַח עֲדִית בְּאַחֲרוֹנָה. אֲבָל אִם לָקַח זְבוּרִית בְּאַחֲרוֹנָה, כָּלֵן גּוֹבִין מִן הַזְבוּרִית: שְׁהָרִי אוֹמֵר לְטוֹרֶף כְּשִׁיבּוֹא לְגַבּוֹת מִן הַשְּׁדָה שֶׁלָּקַח תַּחֲלָה, הָרִי הִנֵּחְתִּי לָךְ מָקוֹם לְגַבּוֹת מִמֶּנּוּ. וְלָמָּה אֵינוֹ אוֹמֵר לוֹ הַטוֹרֶף כֵּן, אִם לָקַח עֲדִית בְּאַחֲרוֹנָה, וְתִגְבֶּה הָאִשָּׁה וּבַעַל חוֹב מִן הָעֲדִית שֶׁלָּקַח בְּאַחֲרוֹנָה שְׁזֹו תִקְנָה הִיא לְלוֹקַח, וְהָרִי אוֹמֵר לֶהֱן אִי אִפְשִׁי בְּתִקְנָה זֶה, אֲלֵא כָּל אֶחָד מֵכֶם יִגְבֶּה מִן הָרְאוּי לוֹ.

י. מִכָּרֵן לְאַחֵד זֶה אַחֵר זֶה, וּמִכָּר לוֹ עֲדִית בְּאַחֲרוֹנָה, וְחִזְרָ הַלּוֹקַח וּמִכָּר זְבוּרִית וּבִינוּנִית, וְשִׁיר עֲדִית לְפָנָיו כָּלֵן גּוֹבִין מִן הָעֲדִית, שְׁהָרִי אֵין לוֹ בְּמֵה יִדְחָה אוֹתָן. מִכָּר עֲדִית, וְהִנִּיחַ בִּינוּנִית וְזְבוּרִית הִנְזָקִין טוֹרְפִין מִן הָעֲדִית שְׁבִיד לּוֹקַח הַשֵּׁנִי, וּבַעַל חוֹב וּכְתַבַּת אִשָּׁה גּוֹבִין מִבִּינוּנִית וְזְבוּרִית שְׁשִׁיר לְפָנָיו.

יא. מי שְׁלוּה מֵאֶחָד, וְאַחַר כֵּן מָכַר הַלוֹוֶה נִכְסָיו לַשְּׁנִי, וְכָתַב בְּעַל חוֹב לְלוֹקַח שְׁנֵי דִין וּדְבָרִים אֵין לִי עֲמָךְ וְקִנּוּ מִיָּדוֹ אֵינוּ יָכוֹל לְטַרֵף מְלוֹקַח רֵאשׁוֹן: שֶׁהָרִי אוֹמֵר לוֹ הִנַּחְתִּי לָךְ מְקוֹם לַגְבוֹת מִמֶּנּוּ אֲצֵל בְּעַל חוֹבְךָ, וְהֵן הַנִּכְסִים שֶׁקָּנָה לּוֹקַח שְׁנֵי אַחֲרֵי, וְאַתָּה הִפְסַדְתָּ עַל עֲצָמְךָ, שֶׁהָרִי סִלַּקְתָּ עֲצָמְךָ מֵהֵן. וְהוּא הָדִין לֹאשָׁה בְּכַתְּבָתָהּ, אִם כָּתְבָה לְשְׁנֵי אֲבָדָה כְּתַבְתָּהּ, וְאִינָה יְכוּלָה לְטַרֵף. אֲבָל אִם כָּתְבוּ לְרֵאשׁוֹן, טוֹרְפִין מִן הַשְּׁנֵי.

יב. מָכַר הַלוֹוֶה שְׂדֵה לְלוֹקַח, וּמָכַר אַחֲרֶיהָ שְׂדֵה שְׁנִיָּה לְלוֹקַח שְׁנֵי, וְכָתַב הַמְלוֹוֶה לְלוֹקַח שְׁנֵי דִין וּדְבָרִים אֵין לִי עֲמָךְ, וְקִנּוּ מִיָּדוֹ הָרִי בְּעַל חוֹב טוֹרֵף מְלוֹקַח רֵאשׁוֹן שְׂדֵה רֵאשׁוֹנָה; וְלוֹקַח רֵאשׁוֹן טוֹרֵף מְלוֹקַח שְׁנֵי שְׂדֵה שְׁנִיָּה, שֶׁהָרִי קָנָה אַחֲרָיו; וְלוֹקַח שְׁנֵי טוֹרֵף אוֹתָהּ מִבְּעַל הַחוֹב, שֶׁהָרִי כָּתַב לוֹ; וְלוֹקַח רֵאשׁוֹן חוֹזֵר וְטוֹרֵף מִשְׁנֵי; וְחוֹזְרִין חֲלִילָה, עַד שֶׁיַּעֲשׂוּ פְּשָׁרָה בֵּינֵיהֶן. וְכֵן הָאִשָּׁה בְּכַתְּבָתָהּ. וְהוּא שֶׁהָיָה הַחוֹב, כִּנְגֵד שְׁתֵּי הַשְּׂדוֹת.

הַלְבוֹת מְלוֹוֶה וְלוֹוֶה פָּרַק ב

א. מִי שִׁישׁ עָלָיו חוֹבוֹת הִרְבָּה כָּל שְׁקָדָם חוֹבוֹ, גּוֹבָה תַּחֲלָה, בֵּין מִן הַלוֹוֶה עֲצָמוֹ, בֵּין מִן הַלְקוֹחוֹת. וְאִם קָדָם הָאֲחֵרוֹן וְגָבָה מוֹצִיאִים מִיָּדוֹ, שְׁכָל שְׁקָדָם חוֹבוֹ זָכָה.

ב. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בְּקִרְקָעוֹת שֶׁהָיוּ לוֹ בַּעַת שְׁלוּה. אֲבָל הַקִּרְקָעוֹת שֶׁקָּנָה אַחֵר שְׁלוּה מִבְּעָלֵי חוֹבוֹת הִרְבָּה אָף עַל פִּי שְׁכָתָב לְכָל אֶחָד מֵהֵן שְׁאֵנִי עֲתִיד לְקַנּוֹת מִשְׁעַבְד לָךְ אֵין בָּהֶן דִּין קְדִימָה, אֲלֹא יָד בְּלֵן שְׁוִוִין; וְכָל שְׁקָדָם וְגָבָה זָכָה, אָף עַל פִּי שֶׁהוּא אַחֲרוֹן.

ג. לוֹוֶה וְכָתַב לוֹ שְׁאֵנִי עֲתִיד לְקַנּוֹת מִשְׁעַבְד לָךְ, וְאַחֲרָיו כֵּן קָנָה שְׂדֵה, וְחוֹזֵר וְלוֹוֶה מֵאַחֲרֵי הָרִי הַשְּׂדֵה מִשְׁעַבְדָּת לְרֵאשׁוֹן, וְהוּא קוֹדֵם לַגְבוֹת. וְכֵן אֶפְלוּ הָיוּ מֵאָה.

ד. אֵין דִּין קְדִימָה בְּמִטְלָטְלִין; אֲלֹא כָּל שֶׁגָּבָה מֵהֵן זָכָה, אָף עַל פִּי שֶׁהוּא אַחֲרוֹן. קָדָם אֶחָד מִשְׁאָר אָדָם וְתַפְס מִן הַמִּטְלָטְלִין שְׁלָזָה, כְּדִי לְזָכוֹת בָּהֶן לְאַחֵד מִבְּעָלֵי חוֹבוֹת לֹא זָכָה: שְׁכָל הַתּוֹפֵס לְבַעַל חוֹב בְּמְקוֹם שִׁישׁ עָלָיו חוֹב לְאַחֲרִים, לֹא קָנָה. אֲבָל אֵין עָלָיו חוֹב לְאַחֲרִים, קָנָה לוֹ.

ה. וְכֵן אִם אָמַר לוֹ הַלוֹוֶה, זָכָה בְּחַפְזִי זֶה לְפָלוֹנִי, אוֹ תֵן מָנָה זֶה לְפָלוֹנִי זָכָה לוֹ; וְאֵין אֶחָד מִבְּעָלֵי חוֹבוֹת יְכוּלִין לַגְבוֹת מֵאֵלּוּ הַמִּטְלָטְלִין, שְׁכָבֵר זָכָה בָּהֶן אַחֵר.

ו. שְׁטָרוֹת שֶׁזְּמַנָּן בְּלֵן יוֹם אֶחָד, אוֹ שָׁעָה אַחַת בְּמְקוֹם שְׁכוּתְבִין שְׁעוֹת כָּל שְׁקָדָם מֵהֵן וְגָבָה, בֵּין קִרְקָע בֵּין מִטְלָטְלִין זָכָה. בָּאוּ בְּלֵן בִּיחָד לַגְבוֹת, וְכֵן בְּעָלֵי חוֹבוֹת שְׁכָל אֶחָד מֵהֵן קוֹדֵם לְזְמַן חֲבֵירוֹ שֶׁבָּאוּ לַגְבוֹת מִן הַמִּטְלָטְלִין שֶׁהָרִי אֵין בָּהֶן דִּין קְדִימָה, אוֹ שֶׁבָּאוּ לַגְבוֹת מִקִּרְקָע שֶׁקָּנָה הַלוֹוֶה לְאַחֲרֵי שְׁלוּה מִן הָאֲחֵרוֹן שֶׁבָּהֶן, וְאֵין בְּנִכְסִים כְּדִי שִׁיגְבָה כָּל אֶחָד מֵהֵן אֶת חוֹבוֹ מִחֻלְקִין בֵּינֵיהֶן.

ז. בִּיצֵד חוֹלְקִין: אִם כְּשִׁיתְחַלֵּק הַמָּמוֹן הִנְמָצָא עַל מְנִינָם, יִגִּיעַ לְפָחוֹת שֶׁבָּהֶן כְּשֶׁעוֹר חוֹבוֹ אוֹ פָּחוֹת מִמֶּנּוּ חוֹלְקִים לְפִי מְנִינָם בְּשׁוּוֹה. וְאִם יִגִּיעַ לְפָחוֹת שֶׁבָּהֶם יוֹתֵר עַל חוֹבוֹ חוֹלְקִים מְכָל

הַמָּמוֹן בִּינִיָּהֶם כְּדִי שִׁיגִיעַ לַפְּחוֹת שְׂבָהֶם כְּשַׁעוֹר חוּבוֹ, וְחוֹזְרִין
הַנְּשֹׂאֲרִים מִבְּעָלִי חוּבוֹת וְחוֹלְקִין הֵיטֵר בִּינִיָּהֶן בְּדֶרֶךְ הַזֹּאת.

ח. פִּיצָד: הָיוּ שְׁלוֹשָׁה חוּבוֹ שֶׁלְּזֶה מָנָה, וְשֶׁלְּזֶה מָאתַיִם, וְשֶׁלְּזֶה
שֶׁבַע מָאוֹת אִם הָיָה כָּל הַנִּמְצָא שָׁם שְׁלוֹשׁ מָאוֹת, נוֹטְלִין מֵאָה
מֵאָה; וְכֵן אִם נִמְצָא שָׁם פְּחוֹת מִשְׁלוֹשׁ מָאוֹת, חוֹלְקִין בְּשׁוּוֹה.

ט. נִמְצָא שָׁם יֵתֵר עַל שְׁלוֹשׁ מָאוֹת חוֹלְקִין שְׁלוֹשׁ מָאוֹת בְּשׁוּוֹה,
וְיִסְתַּלַּק בְּעַל הַמָּאָה; וְשֹׂאֵר הַמָּמוֹן חוֹלְקִין אוֹתוֹ הַשְּׁנַיִם עַל
אוֹתָהּ הַדֶּרֶךְ. פִּיצָד: נִמְצָאוּ שָׁם חֲמֵשׁ מָאוֹת אוֹ פְּחוֹת חוֹלְקִין
שְׁלוֹשׁ מָאוֹת בְּשׁוּוֹה, וְיִסְתַּלַּק הָאֶחָד; וְחוֹזְרִין וְחוֹלְקִין הַמָּאתַיִם
אוֹ הַפְּחוֹת בְּשׁוּוֹה, וְיִסְתַּלַּק הַשֵּׁנִי.

י. נִמְצָאוּ שָׁם שֵׁשׁ מָאוֹת חוֹלְקִין שְׁלוֹשׁ מָאוֹת בְּשׁוּוֹה, וְיִסְתַּלַּק
בְּעַל הַמָּנָה; וְחוֹזְרִין וְחוֹלְקִין הַמָּאתַיִם בֵּין הַשְּׁנַיִם בְּשׁוּוֹה,
וְיִסְתַּלַּק בְּעַל הַמָּאתַיִם; וְנוֹתְנִין הַמָּאָה הַנְּשֹׂאֲרִים לְבְּעַל הַשֶּׁבַע
מָאוֹת, וְנִמְצָא בִּידוֹ שְׁלוֹשׁ מָאוֹת בַּלְבָּד. וְעַל דֶּרֶךְ זֶה חוֹלְקִין,
אִפְלוּ הֵן מֵאָה, כְּשִׁיבּוֹאוֹ לַגְּבוּת כְּאַחַת. וְיֵשׁ מִן הַגְּאוּנִים שֶׁהוֹרָה
שְׁחוֹלְקִין לְפִי מָמוֹנָם.

יא. רְאוּבֵן וְשִׁמְעוֹן, לְכָל אֶחָד מִשְׁנֵיהֶם שְׁטֵר חוֹב עַל לְוִי רְאוּבֵן
שְׁטֵרוֹ בַּחֲמִשָּׁה בְּנִיסָן, וְשִׁמְעוֹן שְׁטֵרוֹ בְּנִיסָן סֵתָם, וְהָרִי יֵשׁ לְלִוִי
שָׂדֶה שְׂאִינָה כְּדִי חוֹב שֶׁלְּשְׁנֵיהֶם מוֹרִידִין לְתוֹכָהּ רְאוּבֵן, שְׁמָא
שְׁטֵרוֹ שֶׁלְּשִׁמְעוֹן בְּסוֹף נִיסָן הָיָה.

יב. וְכֵן אֵין שִׁמְעוֹן יָכוֹל לְטָרֵף מֵאִיר וְאַלֶּף, שֶׁהָרִי הַלּוֹקֵחַ אוֹמֵר
לוֹ, שְׁמָא בְּאֶחָד בְּנִיסָן הוּא זְמַנּוֹ שֶׁלְּשִׁטְרָךְ, וְהָרִי שָׂדֶה בֵּת חוֹרִין
שֶׁתִּגְבֶּה אוֹתָהּ, וְיִבּוֹא רְאוּבֵן שֶׁהוּא אַחֵר זְמַנָּהּ, וְהוּא שֵׁישׁ לוֹ
לְטָרֵף מִמֶּנּוּ. לְפִיכָךְ אִם כָּתְבוּ הָרִשָּׁאָה זֶה לָזֶה, טוֹרְפִין מֵאִיר
וְאַלֶּף מִכָּל צֶדֶד. וְהוּא הָדִין בְּרְאוּבֵן וְשִׁמְעוֹן שֶׁמְכֹר לָהֶן לְוִי שָׂדֶה
אַחַת בְּשְׁנֵי שְׁטֵרוֹת, שְׁטֵרוֹ שֶׁלְּזֶה בַּחֲמִשָּׁה בְּנִיסָן, וְשְׁטֵרוֹ שֶׁלְּזֶה
בְּנִיסָן סֵתָם.

הַלְבוֹת מְלוּה וְלוּוֹה פָּרָק כ"א

א. בְּעַל חוֹב גּוֹבֶה אֶת הַשֶּׁבַח שֶׁהַשְּׂבִיחַ הַלּוֹקֵחַ בֵּין שֶׁהַשְּׂבִיחַ
מִחֲמַת הוֹצָאָה, בֵּין שֶׁשְּׂבַחוֹ נִכְסִים מֵאִלִּיָּהֶן: אֵלֶּא שְׂאֵם הַשְּׂבִיחוֹ
מֵאִלִּיָּהֶן, טוֹרֵף כָּל הַשֶּׁבַח; וְאִם הַשְּׂבִיחוֹ מִחֲמַת הוֹצָאָה, גּוֹבֶה
חֲצִי הַשֶּׁבַח.

ב. פִּיצָד: רְאוּבֵן שֶׁהָיָה לוֹ חוֹב עַל שִׁמְעוֹן מָאתַיִם, וּמְכֹר שִׁמְעוֹן
לְלִוִי שָׂדֶה בְּמָנָה, וְהוֹצִיא עָלֶיהָ לְוִי הוֹצָאוֹת, וְהַשְּׂבִיחַ וְהָרִי
הִיא שׁוּוֹה מָאתַיִם כְּשִׁיבּוֹא רְאוּבֵן לְטָרֵף אֶת לְוִי, טוֹרֵף מִמֶּנּהּ
בְּמָאָה וְחֲמִשִּׁים: מֵאָה שֶׁלְּדָמֵי הַמֶּקֶח, וְחֲמִשִּׁים שֶׁלְּחֲצֵי הַשֶּׁבַח.
וְאִם הַשְּׂבִיחַ מִחֲמַת עֲצָמָה, כְּגוֹן שֶׁהוֹקְרָה בְּדָמִים אוֹ עָלוּ בָּהּ
אֵילָנוֹת גּוֹבֶה אֶת כָּלָהּ.

ג. הוֹרוּ גְּאוּנִים גְּדוֹלִים וְחֲכָמִים וְאָמְרוּ, לֹא יִהְיֶה הַלּוֹקֵחַ רָע
כּוֹחַ מִיּוֹרֵד לְשָׂדֶה חֲבֵרוֹ שְׁלֹא בְּרִשּׁוֹת, שֶׁשְּׁמִין לוֹ, וְיִדּוּ עַל
הַתַּחְתּוֹנָה. לְפִיכָךְ אִם הַשְּׂבִיחַ הַלּוֹקֵחַ בְּמָאָה, וְהוֹצִיא חֲמִשִּׁים
נוֹטֵל כָּל הַהוֹצָאָה, וְחֲצִי הַשֶּׁבַח הֵיטֵר עַל הַהוֹצָאָה, וְהַחֲצִי עִם
הַקֶּרֶן, הוּא שְׁטוֹרֵף בְּעַל חוֹב; וְדִבְרִים שֶׁלְּטַעַם הֵם, וְכֵן רְאוּי
לְדוֹן.

ד. וחוזר הלוקח, וגובה את הקרן מנכסי שמעון, אף מן המשעבדין שמכר או נתן, מאחר זמן שמכר בו ללוי. אבל השבח שטרף ממנו בעל חוב, בין בחציו בין בכלו אין לוי גובהו, אלא מנכסים בני חורין של שמעון: שתקנת עולם היא, שלא יגבה השבח ולא הפרות שאכל הגזלן ולא מזון האשה והפנות, מנכסים משעבדין, שאלו דברים שאין להן קצפה. ומקלי כתבה, שלא תטרף אשה מן השבח בכתבתה.

ה. ולמה יטרף בעל חוב חצי השבח בלבד, הבאה מחמת הוצאה: לפי שהשבח בא לאחר שלוח מראובן ולאחר שמכר ללוי, ונמצא ראובן ולוי כשני בעלי חובות לשמעון; והשבח כנכסים שבאו לו אחר שלוח משניהם, שהן חולקין כאחד כמו שבארנו.

ו. לפיכך ראובן שלוח משמעון מנה, וכתב לו שאני עתיד לקנות משעבד לך, וחזר ולוח מלוי מאתים, וכתב לו שאני עתיד לקנות משעבד לך, וקנה אחר כך שדה, ומכרה ליהודה במאה וחמשים, והשביחה יהודה בהוצאתו, והרי היא שווה שלוש מאות טורף שמעון ולוי הקרן, וחולקין אותו בשווה; ונמצא ביד זה חמשה ושבעים, וביד זה חמשה ושבעים. וחוזרין שמעון ולוי ויהודה שלשתן, וחולקין מאה וחמשים שלשבח על הדרך שפרשנו; נמצא שמעון טורף מנה שלו משדה זו, ולוי טורף מאה ושלשים ושבעה ומחצה, ויהודה נוטל מן השבח שנים וששים ומחצה. וכזה הן חולקין, אפלו הן מאה.

ז. כל הפרות שאכל הלוקח, אינן נטרפין ממנו. אבל הפרות המחברין לקרקע אף על פי שאינן צריכין לקרקע, כענבים שהגיעו להפצר הרי בעל חוב גובה מהן, כמו שגובה מן השבח.

ח. מתנה ששכחה מחמת הוצאה, אין בעל חוב גובה משכחה כלום; אלא רואין כמה היתה שווה בשעת מתנה, וגובה. ואם שכחה מאליה, בעל חוב גובה את כלה. ואם קבל הנותן אחריות המתנה הרי בעל חוב גובה ממנה את השבח, בדרך שגובה מן הלוקח.

ט. ולמה יטרף בעל חוב חצי השבח מן הלוקח, ולא יטרף ממקבל המתנה כלום מפני שהמוכר כותב ללוקח בשטר מכירה שאני מחיב לך בקרן, ובעמל שתעמל, ובשבח שתשביח, ועלי אחריות הכל. ורצה הלוקח וקבל דבר זה, שהרי הלוקח ירד על תנאי זה, שאם ילקח ממנו השבח, יחזר על המוכר; ואפלו לא כתב, כבר נודע שזה דין המוכר עם הלוקח.

י. אבל המתנה שאין שם תנאי זה, אינו גובה משבח שהשביחה בהוצאתו כלום. וכן יתומים שהשביחו הנכסים, אין בעל חוב גובה מן השבח כלום. אבל אם שבחו נכסים מאליהן, גובה את השבח כלו.

יא. בעל חוב שטרף בחובו מיד הלוקח, מה שראוי לו מן הקרן וחצי השבח רואין הנשאר מן הקרקע: אם יש בו תעלה ללוקח כגון שנשאר לו בשדה בית תשעת קבין, ובגנה בית חצי קב ישתתפו בה שניהם; ואם לא נשאר לו דבר שאלו יחלק, יהיה שם כלו עליו נותן לו בעל חוב את דמיו.

יב. הִיתָה הַשָּׂדֶה הַפּוֹתִיקִי, בַּעַל חוֹב נוֹטֵל אֶת כָּלָה. וְרוֹאִין חֲצִי הַשָּׂבֶח הַנֶּשְׁאָר לְלוֹקַח: אִם הָיָה חֲצִי הַשָּׂבֶח יֵתֵר עַל הַהוּצָאָה כָּלָה נוֹטֵל הַהוּצָאָה מִבַּעַל חוֹב, שֶׁהָיָה אוֹמֵר לוֹ בַּעַל חוֹב, שְׂדֵי הִיא שֶׁהַשְּׂבִיחָה; וְהַנֶּשְׁאָר לוֹ מִן הַשָּׂבֶח, נוֹטֵל אוֹתוֹ מִן הַמוֹכֵר. וְכֵן אִם הָיָה חֲצִי הַשָּׂבֶח פְּחוּת מִן הַהוּצָאָה אֵין לוֹ מִן הַטּוֹרֶף, אֲלֹא דְמִי חֲצִי הַשָּׂבֶח; וְחוּזֵר וְגוֹבֵה מִן הַמוֹכֵר, חֲצִי הַשָּׂבֶח שֶׁנֶּטְרָף בְּלִבָּד.

יג. בַּעַל חוֹב שָׁבָא לְטָרֶף מִן הִיתוּמִין יְתוּמִים אוֹמְרִים אָנוּ הַשְּׂבִיחָנוּ, וּבַעַל חוֹב אוֹמֵר שְׂמָא אֲבִיכֶם הַשְּׂבִיחַ עַל הִיתוּמִים לְהִבְיָא רְאִיָּה. הִבְיָאוּ רְאִיָּה שֶׁהֶם הַשְּׂבִיחוּ שְׁמִין לָהֶן אֶת הַשָּׂבֶח, וְאֶת הַהוּצָאָה; וְנוֹטְלִין הַפְּחוּת שֶׁבַשְׁנִיָּהֶן, וּמַעֲלָה אוֹתָן בְּדָמִים.

יד. בְּמָה דְּבָרִים אָמוּרִים, בְּשַׁעֲשֻׁה שָׂדֶה זֶה הַפּוֹתִיקִי. אָבֵל אִם לֹא עָשָׂה הַפּוֹתִיקִי אִם רָצוּ הִיתוּמִין לְסַלֵּק בַּעַל חוֹב בְּדָמִים, מְסַלְקִין; וְאִם רָצוּ, נוֹטְלִין מִן הַקֶּרֶקַע שֶׁעוֹר הַשָּׂבֶח שְׁלָהֶן.